

Strahotne številke iz španske državljanske vojne:

Španija izgubila 200.000 ljudi in dvajset milijard pezet

Pariz, 7. nov. o Po podatkih, ki so na razpolago francoskim uradnim krogom, je 17 tednov državljanske vojne v Španiji v celoti zahtevalo 200.000 smrtnih žrtev. Od tega je 150.000 ljudi bilo umorjenih, ustreljenih brez sodbe ali pa pobitih po sklepu vojnih in ljudskih sodišč. Od teh 150.000 žrtev odpade na Madrid 35.000, od katerih ni niti eden videl bojišča ali nacionalnih čet. Od vsega groznega števila mrtvih jih je na bojiščih padlo samo četrtina, to je 50.000 ljudi.

Državljanška vojna je izbruhnila 18. julija. Torej traja že celih 17 tednov. Od tega dne dalje je špansko gospodarstvo imelo same strahovite izgube. Vse gospodarsko življenje, industrija in trgovina stoji, razen v tistih krajih, kjer so nacionalisti že vzpostavili državljanski red. Velika izguba je zaradi želve, ker je ljudstvo moglo pospraviti pridelke samo na polovici obdelanega ozemlja. Vsa španska trgovska mornarica, ki šteje čez 900 ladij, leži brez dela po pristaniščih. — Skupna proizvodnja španske industrije je od pol milijona ton mesečno padla na samo nekaj tisoč ton. Vsa škoda, ki jo je državljanska vojna prizadela španjlski gospodarstvu, bodisi z uničenjem celih pokrajin, bodisi zaradi delavne zastoja, znaša 20 milijard pezet (to je 120 milijard dinarjev).

Odredbe za zasedbo Madrida

Avila, 7. nov. Vhod nacionalističnih čet v Madrid postavlja celo vrsto problemov, ki jih mora razrešiti vrhovno poveljstvo. Preden bo vkorakal v Madrid, bo general Franco organiziral svojo vojaško in državno ureditev. Vse to naj omogoči redno življenje v prestolnici. Posebna pozornost bo posvečena organizaciji tehnične službe. Postav-

ljajo pa se že vprašanja novega političnega režima. Za prehrano Madrida so že pripravljeni tovorni avtomobili s kruhom in vinom. Vendar pa z zasedbo Madrida vojna še ne bo končana in bo treba mesto zavarovati za prihodnje napade.

V zvezi s tem je general Franco izdal povelje, da z njegovimi četami ne sme v mesto nikdo drugi vkorakati brez njegovega dovoljenja. Zastopniki tiska, ki so pri njegovi armadi, bodo vkorakali v Madrid ob enem s četami. Kdor se ne bo ravnal po teh poveljih, bo kaznovan kot vohun.

Madrid gori

Getafe, 7. nov. o Sinoči so nacionalistične čete zavzele predmestje, ki leži okoli ceste Corso de los Angeles. Pred napadom je nacionalistično topništvo ves oddelek mesta obsulo s silovitimi topniškimi ognjem. Francovo pehoto so pri tem podpirali mali, s strojnimi oboroženi tanki, katerih niso mogli ustaviti štirski jarki, ki so jih izkopali branilci Madrida.

Letalski napadi nacionalističnih letal so mesto spravili v blazen strah. Vlada je dala vsemu prebivalstvu na razpolago, naj se reši, kakor se more. Edino organizirane čete morajo ostati do konca v Madridu in braniti mesto. Mesto na več krajih gori, ker so bela letala z zavžigalnimi bombami obstreljevala vse važnejše vojaške točke Madrida.

Boljševiška nevtralnost

Tenerifa, 7. nov. Tukajšnji radio poroča, da so tanki, ki so včeraj branili Madrid, tanki od 18 ton in oboroženi s topovi 40 mm. Strojnice imajo optične priprave. Vsak tank ima tudi radio-pojstvo. Na njih je bila vidna znamka sovjetske izdave.

Avionske eskadrole madridske vlade so sovjetski častniki docela reorganizirali. Na vsakem bombnem letalu so po trije Rusi in en Španec.

Letala madridske vlade so včeraj napadala s strupenimi plini Plinske bombe so tujege izvora, ker Španija nima nobene tovarne za te bombe. Ruske ladje izkrcavajo v Carlageni noč in dan vojni material, letala, topove, tanke in strelivo. Te stvari poroča dopisnik pariškega »Journala«, ki je vse to videl na lastne oči.

Poročila z bojišč

Rabat, 7. nov. AA. Seviljski radio je izdal tale komunikacije: Na fronti 17. nacionalistične divizije se je napad uspešno nadaljeval. Madridske čete so utrpeli znatne izgube. V Asturiji se nadaljuje čiščenje okoli Ovieda in so v teku dela za obnovo prometa. Na fronti Somossieri se vrše srđiti boji. Doslej je padlo 150 vojakov madridske vlade.

Na madridskem bojišču se je razvilo na nacionalistični strani veliko letalsko delovanje. 9 nacionalističnih letal je v boju s 14 letali madridske vlade strmoglavilo 7 sovražnih lovskih letal in 1 bombno letalo. Potrjuje se, da ni nobena padla na civilno prebivalstvo Madrida. Poročila tujih listov so torej netočna.

V Salamanci grade nacionalisti močno radijsko postajo, da proglase vsemu svetu vkorakanje nacionalistov v Madrid.

V okolici Huelve so policijske čete in vojaški španske falange začeli čistiti pokrajino in ubili štiri begunce, ki so pripadali četam madridske vlade.

Na madridski fronti generala Varele utrjuje nacionalistične čete postojanke na črti Alcorcon—Getafe—Leganes glede na bližajoče se akcije. — Čete madridske vlade so izvršile včeraj protinapad na Getafe, vendar smo ga odbili. — Nacionalisti so davi zasedli več hiš na letališču Quatros Vientos.

Novi italijanski poslanik na dvoru

Belgrad, 7. nov. m. Novoimenovani italijanski poslanik na našem dvoru Mario Indelli, ki je bil sprejet včeraj pri predsedniku vlade dr. Milanu Stojadinoviču, bo danes dopoldne izročil svoja akreditivna pisma Nj. Vis. knezu-namestniku Pavlu. Ob tej priliki bo izkazala po predpisnem ceremonialu novemu italijanskemu poslaniku čast tudi posebna častna četa kraljevske garde z godbo na čelu.

Za zvišanje izvoza v Nemčijo

Berlin, 7. novembra. m. Generalni ravnatelj državnih železnice Dimitrij Naumovič se je na svojem potovanju v Pariz, kjer bo sodeloval na skupščini Mednarodne železniške unije, ustavil tudi v Berlinu, kjer je imel važne razgovore z nemškimi generalnim ravnateljem državnih železnice. Ob tej priliki je bil dosežen sporazum med obema generalnima ravnateljema glede zboljšanja in pospeševanja prometa med Jugoslavijo in Nemčijo. Kakor znano se je po dresdenskem sporazumu Nemčija obvezala, da bi tudi iz Jugoslavije uvažala večje količine zaklane živine, dalje jaje, koruze, pšenice itd. Da bi se omogočil čim hitrejši uvoz teh predmetov v Nemčijo, je bilo sklenjeno, da se bo to blago prevažalo po najkrajši poti in po možnosti v posebnih tovornih vagonih. Ker pa naša država ne razpolaga z dovoljnim številom hladilnih vozov, je nemški generalni ravnatelj obljubil, da bo Nemčija stavila na razpolago take vozove.

Zadnji Obrenoviči umirajo

Belgrad, 7. nov. m. Iz Züricha poročajo, da je tankaj včeraj umrla Kristina Petrovič, roj. Lunjevica. Pokojna je bila sestra kraljice Druge Obrenovič ter je umrla v 75. letu starosti. V inozemstvu je živela 23 let s svojimi otroci Jurijem Petrovičem, gardnim čistinikom v ostavki, ter hčerko Jelo. Sina Mladena je izgubila pred nekoliko leti. Z njo je živela tudi najmlajša sestra kraljice Druge Vojka Lunjevica. Pokojna Kristina Petrovič je bila poročena s Petrom Petrovičem, bivšim ravnateljem Kreditnega zavoda v Belgradu.

Razvrednotenje ali prevrednotenje romunskega leja

Bukarešta, 7. nov. o. Razvrednotenje evropskega denarja, ki se je za zdaj ustavilo, se zdi, da prihaja v novo razdobje. Države, katerih gospodarski interesi so podobni, zlasti kar se tiče izvoznih predmetov v države, ki so razvrednotile svoj denar, so ostale na stališču, da bodo vrednost svojega denarja ohranile na dosedanjih višini, kljub spremembam v valutah velikih držav. Tako je bilo jasno, da zlasti balkanske države, ki izvažajo v Italijo, Francijo, Švico itd. približno iste pridelke, ne bodo znižale vrednosti svojemu denarju samo zaradi zunanjih dejstev. Razvrednotenje bi se začelo šele tedaj, kadar bi razvrednotila svojo valuto ena od teh držav in bi bile druge prisiljene storiti isto, če bi hotele pri izvozu konkurirati.

Prve take vesti so prišle danes iz Bukarešte, češ da namerava romunska vlada razvrednotiti lej. Vest je vzbudila veliko pozornost, ker se tiče ne le nas, marveč tudi Madjarske, Avstrije in

Bolgarije. Uradno poročilo romunske vlade sicer trdi, da ne gre za razvrednotenje leja, marveč samo za njegovo prevrednotenje, to se pravi, da bo romunska narodna banka preračunala dejansko vrednost svojega zlatega zaklada po današnjih razmerah.

Do tega koraka je romunska vlada privedla dejstvo, da je treba sprito zapletenega položaja izpolniti tehnično opravlo romunske armade. S prevrednotenjem leja bi Romunija pridobila pet ali šest milijard lejev na podlagi razlike med dejansko današnjo vrednostjo njene zlate podlage in med prejšnjo preračunano vrednostjo. Ta vsota je natanko tista, katero Romunija potrebuje za izpolnitev svoje vojske.

Ta korak ni tako preprost in tako zanesljiv, kakor kažejo uradna poročila in se zdi, da ne bo ostal brez posledic tudi na zunaj.

Vesti 7. novembra

Lloyd George, bivši dolgoletni angleški ministrski predsednik je odpotoval v holandsko Indijo za nekaj tednov. Njegova pot je v zvezi z utrjevanjem angleških postojank na Malajskem polotoku, glede česar bi se Anglija rada sporazumela s Holandijo.

790 km dolg cevovod za petrolej so slovesno odprli sovjeti na jugu Turkestanu. Cevovod drži iz mesta Orsk do Kaspiškega jezera.

Angleško raziskovalno komisijo za Palestino bodo po sklepu arabskega vrhovnega odbora Arabci bojkotirali, vse dotlej, dokler angleška vlada ne ustavi judovskega priseljevanja.

Trgovski razgovori med ČSR in Madjarsko se začno 19. novembra v Pragi.

Obvezno predvojaško vzgojo mladine od 6. do 18. leta bo z novim zakonom uvedla Češkoslovaška. Ta vzgoja se bo nanašala predvsem na zdravstveno službo mladine v vojni, učili se bodo pa tudi ravnanja z orožjem.

Pet ali šest milijard lejev za modernizacijo vojske potrebuje Romunija. Ta denar bodo porabili za nabavo nove tehnične opreme, zlasti tankov.

Izboljšanje odnosov med Italijo in Anglijo bo prva posledica novega trgovskega sporazuma, ki ga bodo v kratkem podpisali v Londonu.

41 milijonov volitev je glasovalo pri zadnjih volitvah za ameriškega predsednika, ne pa 50 milijonov, kakor so poročali nekateri listi. Od te vsote je Roosevelt dobil 26 milijonov glasov, Landon pa 15 milijonov, Lemke 744.000, Thomas 99.000, Browder 57.000.

Poroka holandske prestolonaslednice bo v januarju in sicer na dan po Sv. treh kraljih. Poroka se bo izvršila civilno in cerkveno.

Francija bo reorganizirala svoje letalstvo po ruskem vzorcu in bo ustanovila posebne oddelke tako zbrane zračne pehote, ki se bodo s padali spuščale za sovražnikovimi črtami.

Meksika je sklenila poslati v Španijo več polnih in docela opremljenih poljskih baterij.

Sankcije so bile sklenjene v Franciji in v Zenevi, tako pišejo italijanski listi na naslov Francije. Tega Italija ne bo mogla pozabiti, kakor tudi ne, da je bila Francija pripravljena pomagati Angliji na Sredozemlju proti Italiji.

20.000 delavcev je začelo stavkati v londonskih tovarnah za juto, ker jim niso zvišali mezd za 10%, kakor so zahtevali.

Red malteskih viteзов, ki se je proslavil v vojnah s Turki ne bo razpuščen ali spremenjen, kakor odgovarjajo iz Vatikana na tendenciozna poročila nekaterih evropskih listov.

Turška privilegirana gospodarska banka se ustanovila v Ankari, imela bo osnovno glavnico 100 milijonov turških lir. Banka bo dajala posojila malim posestnikom.

Roosevelt se udeležil vse ameriške konference v Buenos Airesu, na kateri bodo sodelovale vse države iz Severne, Srednje in Južne Amerike.

Angleški kralj obišče po kronanju uradno Indijo, ker bo prejel indijske cesarsko krono, potem pa bo odšel v Kanado na podoben obisk.

Komisar za mednarodno razstavo v Parizu François Latour je odstopil zaradi tega, ker je socialistična vlada dala zapreti njegovega prijatelja, pisatelja Maurrasa iz političnih razlogov.

80.000 ljudi je manifestiralo za španske nacionaliste v portugalskem pristanišču Porto in slovesno odobravalo vedenje portugalske vlade na španske državljanske vojne.

Prvo gospodarsko dejanje Rooseveltove vlade bo baje trgovska pogodba med Francijo in USA. Tako si vsaj žele Francozi.

K počlovečenju pomorske vojske, katero so podpisali včeraj v Londonu, bosta stopili tudi Sovjetska Rusija in Nemčija, kar je vse kakor razveseljivo.

Huda železniška nesreča se je zgodila včeraj blizu Varšave, ker je vlak trčil v brzovlak ter je bilo pri tem 5 mrtvih ter čez 50 ranjenih.

Velik govor bo imel Hitler zadnjega novembra v Porenju na sestanku voditeljev nemških ženskih nacionalističnih organizacij.

Anglija bo priznala Francovo vlado le tedaj, ko bo njena zmaga zagotovljena in pa, če ji bo Franco obljubil, da ne bo urval nobenih sprememb glede razmerja sil na Sredozemskem morju.

Nemško notranje posojilo v znesku 500 milijonov mark je razpisala vlada za izvedbo štiriletnega gospodarskega načrta. 400 milijonov bodo vpi-sale banke, ostalo pa zasebniki.

Reformo nemških muzejev je napovedal nemški prosvetni minister Rus. Po tej reformi bodo morali iz muzejev izginiti gotovi pojavi iz preteklosti, ki ovirajo Nemcem pogled, da bi videli sebe.

Litvinov bo šel, kakor poroča agencija Stefani iz Moskve. Zamenjal ga bo kot komisar za zunanje zadeve drug diplomat, ki ni tako evropsko usmerjen, kakor Jud Litvinov.

Zdravstveno stanje sv. očeta je dobro, težave mu povzročajo samo noge, kakor javljajo iz Vatikana.

Blum grozi z odstopom, če bodo komunisti francosko vlado še nadalje silili, da naj gre na pomoč madridski vladi. Komunisti ta pritisk izvajajo z ojačenimi stavkami.

Dve z ljubljanskih ulic

Ljubljana, 7. novembra.

V Ljubljani je menda cel kompleks raznih prometnih vprašanj, ki naravnost kriče po svoji rešitvi. So to stvari, ki jih ni mogoče rešiti od danes na jutri in se urejujejo palogoma, ker se morejo rešiti le vzporedno z gradbeno akcijo. Je pa v mestu nekoliko stvari, o katerih smo prebrani, da so prav nepotrebne. Hočemo opozoriti samo na dve stvari, ki jih na prvi korak zapazi vsak povprečen opazovalec.

Konjski odpadki - maža za tramvajski tir

Ze dolgo časa si Ljubljančani niso na jasnem: ali so tiri cestne železnice za to, da vozi po njih tramvaj, ali pa so za to, da nam tramvaj na njih nudi vsak dan najrazličnejšo muziko. Če srečate tramvaj gori kje okrog šentpeterske cerkve, boste slišali za njim glasove, kakor da bobni nekje pod goro; če ga poslušate blizu kolodvora, boste slišali še nekoliko višje tone, ki pa niso nič manj zagonetni; ko vozi proti pošti, pa odpre vse instrumente svojega cviljenja. Dosledno enaki so tramvajski glasovi na ovinkih. Kjerkoli tir malo zavije, tam je — kadar pride tramvaj — nezno: pod kolesi cvili, kakor da bi najbolj robat mesar klal prašiče.

Kako "blaženo" se počuti človek, ki ima stanovanje v bližini tramvaja: jutraj na vse zgodaj, ali eredi noči, naenkrat nekaj zabrešči: tramvaj, ki pelje mimo ti ni pregal samo lepih sanj, še zbudil te je povrh, da se lahko zopet pol ure trudiš, da boš zaspal.

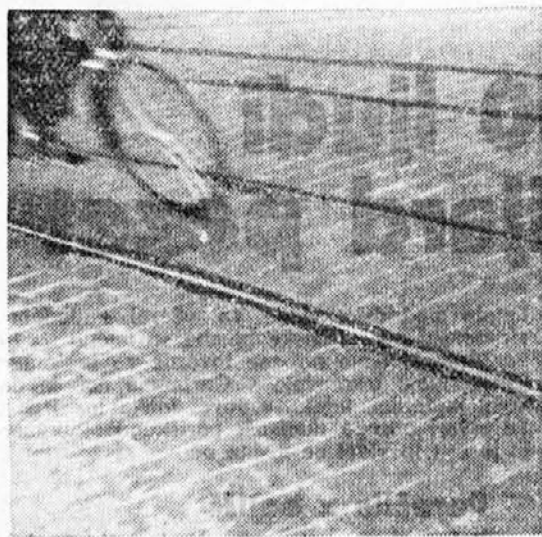
Vse to hreščenje in cviljenje pod tramvajskimi kolesi naša potrpežljiva publika še nekoliko prenaša. Kako ga pa more prenašati človek, ki mora stalno stati na enem mestu, recimo v bližini kakega tramvajskega ovinka. Kjer je cviljenje obupno, si težko predstavljamo. Recimo kak stražnik. Ni še dolgo od tega, ko je nek stražnik ponoči v tramvajski tiri bral konjske odpadke. Ko so ga vprašali, zakaj to dela, je dejal, da tam tramvaj najbolj cvili...

"Padalna" točka kolesarjev

Druga stvar, na katero hočemo danes opozoriti, je v zvezi z neštevilnimi kolesarskimi padci pred kavarno Evropa. Kdor sedi v Evropi in gleda na cestni ovinek, ta ima lahko — posebno ob deževnem vremenu, ko je ulica mokra — prav svojevredno zabavo: na ovinek pred Evropo pripelje kolesar iz kolodvorske smeri Na ovinku — zleti po tleh. Pripelje drugi kolesar: zopet pade. Za njim še tretji in — stalni kavarnski gost je

pred nedavnim ugotovil v četrto ure štiri padce!

Vrok, da kolesarji tam tako padajo, je prav enostaven: pred Evropo vodi od tramvajске proge, ki prihaja s kolodvora, do proge, ki gre proti Šiški, tako zvani "mrtvi tir", po katerem že dolgo časa ne vozi noben tramvaj. Je le nekaj metrov te proge, ki pa je je ravno dovolj, da dela preglavico kolesarjem. To pa zaradi tega, ker je cestni tlak tik ob progi na nekaj mestih malo znižan in štrlijo tramvajski tiri iz tlaka. To je ravno na ovinku, in sicer na desni strani. Kolesar, ki pripelje s kolodvora in hoče voziti naprej proti pošti ali proti Šiški, mora voziti po tem ovinku, in sicer, kakor pravijo policijski predpisi, na desni strani. Na desni strani pa ima med tratoarjem

Trenutek pred padcem...

in tramvajskim tiru prostora le nekaj decimetrov. Če je mokro, kolesar ovinka ne more tako "rezati", kakor bi ga rad in in ga zanese vedno malo na zunanjo stran ovinka. V tem slučaju mora neizogibno slediti padec. Kolesar namreč podrsi s kolesom ob dvignjeno tračnico, kolo zdrse in — kolesar je na tleh. Isto se dogaja, kadar kolesar, ki hoče proti pošti, prečka te tračnice. Pravokotno jih zaradi ovinka ne more prečkati, posvečno pa jih — vsaj ob deževnem vremenu — zopet ne more. Dobro je pri vsej stvari samo to, da ljubljanski kolesarji to "padalno točko" poznajo in le tej okolnosti je pripisati, da ne pride do resnejših nesreč.

OUZD bo zidal v Celju

Celje, dne 6. novembra.

Kakor smo že pisali na tem mestu, je sedanja mestna uprava že pred meseci začela akcijo, da bi OUZD zidal v Celju novo, za Celje primeren palačo. Dosedanja prostori v Vodnikovih ulici nikakor ne odgovarjajo svojemu namenu, ker so premajhni za tako veliko ekspozituro, kakor je celjska, kjer je zavarovanih okrog 15.000 članov. Kaže, da se je akcija premaknila z mrtve točke. V četrtke popoldne je bil namreč ogled slavbišča, ki bi prišlo v poštev za novo palačo in katera bi dala občina na razpolago. Komisije so se udeležili zastopniki OUZD iz Ljubljane s pred-

sednikom g. Kremžarjem in ravnateljem g. dr. Bohincem na čelu, dalje zastopniki mestne občine z županom g. Mihelčičem na čelu. Anketa se je po dolgi debati izrekla za palačo OUZD v Celju. Prišla je tudi na pogoje mestne občine, da se začne z gradnjo že prihodnje leto. Načrte in proračun mora potrditi še SUZOR in ministrstvo za socialno politiko. Tako upamo, da bomo prihodnje leto dobili v Celju dve novi palači, ki bosta v ponos mestu in dokaz, da se pod sedanjo mestno upravo mnogo dela tudi na socialnem polju. Prva palača bo Delavski azil, druga pa palača OUZD.

Slabo vreme povzročilo zastoj v zaposlenosti

Ljubljana, 7. novembra.

Glasom izkaza OUZD je zaposlenost v oktobru malo popustila. Vzrok temu je gotovo vreme. Dež in sneg, ki sta nas, zlasti sneg, v tako izdatni meri prosenčila v oktobru, sta zavrla tudi delo. Zlasti v tabini in zidarski stroki. Letni diferencial je zato v oktobru nekoliko nižji, kakor v septembru, in sicer 7889 napram 8121. Tako velikega diferenciala, kakor je bil v zadnjih dneh oktobra, OUZD še sploh ni imel.

Kakor je na eni strani neugodno dejstvo, da je letni diferencial padel, tako je na drugi strani razveseljivo dejstvo, da se povprečna delavska meza neprestano boljša. To stalno napredovanje povprečne delavske meze je znak, da se vračamo v stabilne gospodarske razmere. Od maja do oktobra letos je narasla dnevna povprečna meza od 22,47 do 23 Din. Ako bi ne bilo tako slabega vremena, bi bil letni diferencial povprečne dneve meze v oktobru brez dvoma še nekoliko večji.

veljali 16 Din kg. Morski kraki po 36 Din, pajki pa komad 10 Din. Zobji raki so bili od 0,25 do 0,75 Din komad.

Na sadnem trgu je še vedno največ jabolk in kostanja. Jabolka se dobe od 3 Din kg dalje, kostani, domači 2,50 ali 3 Din, štajerski pa od 4 do 6 Din. Hruške so od 4 Din dalje. Grozdje, ki ga je še dovolj od 5 Din dalje. Tudi je bilo nekaj kg breskev, ki so veljale kg 8 Din, orehova jedra pa so po 18 Din.

Perutninski trg je založen z jajčki in kuretnino; toda cena jajček se je za teden dvignila in so bila vložena jajčka po 1 Din, sveža pa po 1,25 ali 1,50 Din komad. Piščeta so od 13 Din dalje. Tudi je bilo nekaj puranov, rac in zajcev.

Gob pa ni bogve koliko. Največ je sivki, ki jih prodajajo merico 2 do 3 Din. Čebularji so po 1,50, lisčke pa po 3 Din merica. Veliko je povpraševanje po jurčkih, ki jih pa seveda zaradi lepega vremena ni.

Živilski trg pa je bil založen z različno salato, krompirjem, čebulo in drugimi pridelki. Cene so še dokaj zmerne in je bilo danes tržno življenje zelo živo.

Jutri Ljubljana - Hajduk

Ljubljana, 7. novembra.

Zadnja ligaška tekma v jesenski sezoni na domačem terenu se bo odigrala jutri ob 14.30 na igrišču Primorja. Borba bo velika in zanimiva. Nastopil bo proti našemu predstavniku špiški Hajduk, ki je bil vedno atrakcija za našo športno publiko, saj tudi športne mase razvijene občinstva v drugih jugoslovanskih centrih visoko cenijo to temperamentno moštvo.

Pred dvema tednoma so porazili »Majstori s mora« Jugoslavijo v Belgradu na način »čist kot solza«. Njihova zmaga v prestolnici je prišla nepričakovano, potrdila pa je napoved špiških časopisov, da se Hajduk nahaja v polni formi, in da njegovo današnje standard moštvo lahko triumfirira nad vsako ligaško enajstorko.

Ljubljanska športna publika se ne spominja, da bi tekme Hajduka z našimi zastopniki ne dale do maksimuma napete igre. Beli iz Splita so vedno znali razgreti in navdušiti našo publiko, ki bo imela priložnost presoditi kakšno so izgledi tega moštva za končni plasman.

Veliko je vprašanje, če bode Hajduku uspelo, da odzame našim fantom obe točki. Na to vprašanje bodo posetniki tekme prejeli odgovor v nedeljo popoldne.

Mariborski občinski svet

Maribor, 6. novembra.

Nocoj je imel mariborski občinski svet svojo 13. sejo. Izmed važnejših sklepov, ki jih je napravil, omenjamo sledeče:

Letos v poletju je upravni odbor mestne občine sklenil ustanoviti literarno nagrado, ki jo je nazval »Slomškova nagrada«. V pobudo mariborskim pisateljem in literatom se bo ta nagrada razpisala vsako leto ter podelila na dan Slomškove smrti. Občinski svet je ta sklep nocoj odobril ter sprejel tudi pravilnik za podelitev nagrade, obenem pa sklenil, da se nagrada razpiše in podeli že letos. V odbor za podelitev nagrad je s svoje strani imenoval člana občinskega sveta prof. dr. Sušnika in prof. Pratljaja.

Maribor bo končno prišel do javne telefonske govornice. Občina odstopi kabino, ki jo je po-

stavila v paviljonu na promenadi Aleksandrove ceste, poštni upravi proti mesečni najemini 300 Din.

Osem hišnih posestnikov se je pritožilo zaradi previsoke odmere hišnonajeminske davčine. Vse prošnje je občinski svet zavrnil z motivacijo, da se je izvršil predpis na podlagi davčne podlage, ki jo je določila davčna uprava in naj se stranke pritožijo proti odmeri te podlage na davkarijo.

Osamosvojitve mestnega vodovoda ter ustanovitve samostojnega vodovodnega podjetja je bil nadaljni važni sklep nocojšnje seje. Vodovod, ki je eno najvažnejših občinskih podjetij, ni imel dosedaj samostojnega vodstva, temveč je bil podrejen gradbenemu uradu, obstojal pa je stvarno iz vodarne, iz delavnice in vodstva; vsaka od teh ustanov je bila na drugem kraju. Sedaj se je vse skupaj centraliziralo pri vodarni na Teznu, z vodstvom pa se je poveril gosp. Planinšek.

Nova mariborska senzacija

Maribor, 6. novembra.

Maribor je zopet bogatejši za senzacijo, ki nudi dovolj bogate snovi za zanimive razgovore. Pred tukajšnjim okrožnim sodiščem se je vršila prva razprava v tožbi, ki jo je naperila gospa Greta Schonsky, soproga tukajšnjega veleindustrijalca gosp. Bedriha Schonskyja, lastnika tekstilne tovarne Zelenka in drug proti svojemu možu. Gre za tožbo za alimente v zvezi z ločitvenim procesom, ki se vodi na Čehoslovaškem. Zastopnik tožiteljice je zahteval, da se mora razprava vršiti pred senatom trojice, čemur je sodišče ugodilo. Pri današnji razpravi so se izvršile samo formalnosti ter je bila zaslišana poleg tega le ena priča, ki se v prihodnjih dneh za trajno preseli v Anglijo. Zaradi zelo obsežnega materiala se zaenkrat ni mogel jasen pregled procesa, gotovo pa je, da se bodo razpravljale pred javnostjo najintimnejše stvari zakonskega življenja in trgovskega poslovanja. Vsekakor predstavlja ta proces za Maribor veliko in dobrodošlo senzacijo, bo pa prinesel jasnost v marsikatero stvar, o katerih se po mestu že dolgo šepče.

Brez tatvine ne more živeti

Maribor, 6. novembra.

V okolici St. Ilje in Čmureka vlada med prebivalci strah pred držnim tatom Karlom Zlabejem, ki je bil dosedaj že šestkrat radi tatvin predkaznovan. Nedavno je zagrešil zopet dve kaznjivi dejanji. V Velki je ukradel krošnjariju Stjepanu Pavicu iz Djurmanovca iz žepa na suknji znesek 600 Din ter ga v nekaj dneh zapravlil po raznih gostilnah. Kmalu nato je v Stari gori ukradel posestnika Josipa Krajncu. Odnese mu je skoraj novo obleko. V Gačinju je napravil obisk pri posestniku Ivanu Tušu. Temu je docela izpraznil omario ter odnesel dve obleki, dve zimski suknji, dva klobuka, par čevljev, srebrno uro ter žensko zapustno uro, vse skupaj v vrednosti 3500 Din. Orožniki so sumili, da je vse navedene tatvine izvršil Zlabej, znal se je pa pred njimi tako spretno skrivati, da so ga šele te dni zasledili orožniki iz Čmureka. Našli so pri njem del ukradene obleke, ostalo pa je že razprodal. Pri aretaciji je 24 letni fant izjavil, da mora krasiti, ker se da tako najlepše živeti: dokler je v zaporu, živi na stroške države, kadar pa je na svobodi, pa na stroške drugih ljudi...

Himen v športnih krogih

Danes se poroči menda najpopularnejši nogometni igralec Ljubljane, Viktor Hassl. Za družico na življenjski poti si je izbral gđc. Ido Jenkovo iz ugledne Jenkove rodbine, znano hazenašico bivše primorjanske družine in odlično plavalke. Pot od srca do srca je torej pri tem novem zakonu čvrsto oprta na podobne simpatije. Mladima novoporočencema iskrene naše in vseh prijateljev zdravega športa čestitke — v nadi, da bomo kdaj, čez čas lahko med branilci Ljubljane zagledali novega, pomajenega Hasselčka, ki bo prav tako idealen in požrtvovalen športnik kot je naš Viktor! Ad multos annos et posteriores!

"Službe" po malih oglasih...

Ljubljana, 7. novembra.

Čitali smo, da ženske zato tavajo od poklica do poklica, da zato iščejo služb, ki so pripadale doslej le moškemu svetu, ker so zgrešile svoj pravi poklic, poslanstvo, ki jim ga je dal Stvarnik. V kolikor je ta misel opravljena in utemeljena, naj sodoj in presodijo drugi, mi se bomo omejili samo na one, ki te tavajoče ženske — tu so gospodične in gospe vseh poklicev, starosti in krogov — nesramno izrabljajo. Vzemimo dva, še precej nedolžna primera, kjer je bila previdnost vsekakor na mestu: trgovčev iz naše sredine je objavil v časopisju, da potrebuje mlajšo žensko moč za pisarno in trgovino; dobil je mnogo ponudb in sporočil eni prosilke, da je v oglašju pomota, potrebuje namreč starejšo moč, da bi pa vendar rabil tudi njo za vodstvo pisarne in opravljanje gospodinjstva za enočlansko družino — je menda sam, saj je samec! Znat mora likati, pometati, urejevati sadni vrt ter za silo kuhati! Nastop takoj! Prosilka se je še informirala brez večjih stroškov ter zvedela o trgovcu, da je branjevec, ki nima pisarne ter prodaja le najnujnejše gospodinjske predmete in da nemoralno živi. Seveda na poslano ponudbo ni odgovorila.

Drugi primer je podoben: našel se je neki »podjetnik«, ki stiska črvice sadje v prvovrstne in zdrave pižake. Po ne vemo v kakšnem življenju, ki mu je dalo zdrave otroke in mu še žena zdrava živi, si zaželi »v pisarno 22 letno dekle z dežele« Dekle se oglasi, »oda — ker gospoda ni doma — pri njegovi ženi. Ona o tem oglašju, pa tudi o potrebi pisarniške moči nič ne ve, v hiši nastane prepir, dekle, ki je s svojo visoko izobrazbo sprejelo nizko službo, odide. Pisarniške posle pa še dalje opravlja že vajena hči.

Koliko je pa takih, ki imajo kar vedno »brezplačne praktikantince« v uradu. Po dogovorjeni preskušnji jih odpuste, ker niso dovolj sposobne.

Brezpomembni dreved na Celovski cesti

Na desni strani proti Šiški, od pivovarne Union pa tja do Keršičeve gostilne, raste vrsta košatih kostanjev, ki so bili prej ob nezadane bližnjem svetu mogoče na mestu. Danes pa, ko stoji na bivšim igrišču Ilirije najmodernejše hiše, ki so temu delu mesta naravnost v okras in ponos, pa so ta drevesa gotovo nepotrebna, ker zapirajo stanova-

Filmi, ki jih velja videti... ali ne videti

»Garcia« (Kino Sloga). Dejanje filma je zajeto iz osvobodilnih bojev Kubancev za svojo samostojnost in odcpevov od Španije l. 1898. Uporu Kubancev so kumovali Združene države, ki so se istočasno spopadle s Španijo zaradi Filipinov in tudi raztrgale ostanke španske kolonialne moči. Ameriški častnik nosi važno obvestilo predsednika Združenih držav za generala Garcia, voditelja upornih Kubancev, čigar stan se nahaja v sredini otoka, dočim Španci obvladujejo še vsa obala in zaledje. Protišpijonaža obvesti Špance o potovanju častnika. Začne se lov nanj. Častnik se mora prebijati skozi pasti, skozi kubanske gozdove, nestoletkrat v smrtni nevarnosti. Po naključju pade tik pred ciljem v roke Špancem. Njegov spremljevalec, ki je bil vojni liferant upornikov in jim dobavljal pesek mesto smodnika, je obvestil o tem Garcia. Uporniki v naskoku rešijo častnika. Reči je treba, da je film izredno dobro zrežiran in tudi napet. Za ljubitelje presenečenj kot nalašč. Dejanje se meša s posrečenimi dovpti in kreacijami liferanta, ki ga je igral Wallace Beery. Dovtip ni surov in spolzek, mestoma celo duhovit in doživljen je. Tudi igra glavnega junaka osvaja. Če je zgodba prikazana nekoliko fantastično, ne moti ugodnega vtisa, ki ga nudi film, ki ga pa odlikuje krasna fotografija, kakršno smo že večkrat videli v filmih ameriške produkcije.

TEL. 7-21 KINO UNION TEL. 22-21

Po izredno znižanih cenah 3-50 in 5-50 Din

Bernh. Shawova salira

PYGMALION

Danes ob 14.15 uri in jutri ob 11. uri dop.

Na račun drugih bi rada živela

Celje, dne 6. novembra.

Do Celju se sprechaja od hiše do hiše neka »dama« in prosi za stanovanje. Navidez precej sodobna, napudrana, našminkana, se rada povabi tudi h kosilu ali večerji. Baj je dobila službo v neki tukajšnji tovarni; tako pravi pri nekaterih družinah, pri drugih zopet, da bo nastavljena na sodišču. Kaže tudi sliko svoje ljube mamice, ki bo bajc prišla še s prvim vlakom za njo v Celje. Izposodi si rada tudi denar in si je že izposodila na ta način 170 Din, da bo lahko pripeljala svoje kovčge. Seveda ni od nikler ne kovčgov, ne denarja, ne gospodične. Opozarjamo občinstvo, naj bo pred to gospodično previdno.

Šahovska tekma za prvenstvo dravske banovine

Celje, dne 6. novembra.

V soboto, dne 14. in v nedeljo, dne 15. novembra bo igral v Celju šahovski klub iz Pljuja, ki bo odigral s Celjskim šahovskim klubom dve igri za prvenstvo dravske banovine. V drugih skupinah so mesta že večinoma odločena, samo v celjski skupini položaj še ni jasn. Pljuški šahisti imajo v svojih vrstah nekaj zelo dobrih igralcev, tako da obeta biti borba s Celjani zanimiva in napeta. Igrali bodo v hotelu Evropa, kjer je zbirališče celjskih šahistov.

Maribor

Tajništvo JRZ v Mariboru javlja, da so uredne ure tajništva vsak dan razen nedelj in praznikov popoldne od 3. do 5. ure. Tajništvo sprejema v tem času prijave članov in posluje v vseh drugih strankah in organizacijskih zadevah. Na razpolago so pripravnice za vstop ter se sprejema tudi članarina. Tajništvo se nahaja v hiši g. podžupana Žebota v Loški ulici 10, pritličje.

Novo vodstvo MSK. Mariborski šahovski klub je imel v četrtke zvečer svoj redni letni občni zbor, na katerem so se vršile tudi volitve. Predsednik je Rudolf Golouh, podpredsednik Ostanek, tajnik prof. Šila, blagajnik Franjo Golec, gospodar dr. Lippaj, odborniki dr. Lovrec, Bien in Striša, revizorja minister v p. Vesenjak in mag. ph. Albanež. Klub je izvolil Vasjo Pirca za svojega častnega člana.

Gostovanje Capablance preloženo. Med mariborskimi šahisti je bilo veliko zanimanje za nastop svetovnega šahskega mojstra Capablance, ki bi moral gostovati prihodnje dni na simulantki. Mojster Vasja Pirc pa je sedaj prejel obvestilo, da je prihod Capablance še negotov ter se bo njegova turneja po Jugoslaviji najbrže vršila pozneje.

Madžarski rokoborci nastopijo v Mariboru 21. t. m. proti reprezentanci Maribora

njem in poslovnim lokalom svetlobo in sonce ter zakrivajo obenem veličino in lepoto ceste na tem lepem kraju.

Ko je bil tak dreved svojočasno posekan na Gosposvetski cesti, je dobila ulica naenkrat drugo, skoro bi rekli, veleumestno lice in hiše so stopile mnogo bolj v ospredje. Isto bi bilo tudi na tem mestu, ako se ti nepotrebni kostanji posekajo.

Zaradi tega se prizadeti hišni posestniki tega dela Celovške ceste obračajo na merodajne faktorje s prošnjo, da ukrejejo potrebno, da se ti kostanji na vsak način odstranijo, in če pa se mora biti tu dreve, pa naj se nasade mala drevesa, kakor akacije ali podobno. Pričakujemo, da bo ta naš apel rodil pozitiven uspeh.

Prizadeti posestniki.

Matineja kina Sloge

Danes ob 14.15 uri in jutri v nedeljo ob 11 dop.

BORIS KARLOF

Film groze in strahu! Izredno napeto!

Mumija Matinejske cene Din 3.50 in 5.50

Okrog po Sveti deželi

Ljubljana, 7. novembra.

Prosvetni večeri, ki jih je prirejala Prosvetna zveza, imajo že od nekdaj sloves in zato ni čuda, da ob vsakem predavanju verandno Unionsko dvorano zasedajo do zadnjega kotička.

Tako je bilo tudi sredi, ko je predaval o Palestini eden naših najboljših poznavalcev Svete dežele prof. dr. Andrej S. o. j. Najprej je na podlagi preglednega zemljevida, projiciranega na platno, podal glavne obrise Svete dežele. Pot ga je nato vodila iz Sueza, nekdanje male naselbine, sedaj tako pomembne in napredne omorske postojanke, naprej v Palestino. Z zanimanjem so sledili poslušalci profesorjevemu potovanju in znanstvenem delovanju po Sveti deželi. Krasne projekcije so nas vodile proti gori Sinaj, posebej zanimiv je bil za nas samostan Sv. Katarine, kjer je ogromno staroslovanskih rokopisov; nič manj zanimivo ni bilo ostalo potovanje križem po tej vroči deželi, po njenih zgodovinskih krajih in grobiščih. Hitro je tekla čas in ob koncu so poslušalci predavatelja nagradili z odkritim pritrdjevanjem; znak, da poslušalci žele še več takih poučnih in nazornih predavanj.

Na živilskem trgu

Ljubljana, 7. novembra.

Zaradi lepega in še precej toplega vremena je bil trg med tednom in tudi danes prav dobro založen. Toda opaziti je, da cene pridelkom rastejo vse povsod.

Ribiški trg je bil včeraj dobro obiskan in je bilo rib okrog 600 kg, od katerih jih je ostalo neprodanih le nekaj deset kg. Cene so nekoliko popustile. Za 40 Din se je dobilo kg lieta, zlatice, lubena in postrvi. Za 26 Din kg ciprlja, ligna in zobata. Skuše so bile kg 24 Din, trljje 34 Din, skuške žive 20 Din kg, mrtve pa 16 Din, krapi pa so

Kulturni koledar

Dev Feliks

7. novembra 1786 je umrl v Ljubljani redovnik-pesnik Dev Feliks (p. Johannes Damascenus a nomine Mariae). Rojen 15. januarja 1732 v Trzinu je postal diskalecat, doštudiral in postal lektor modroslovja in bogoslovja v ljubljanskem samostanu.

Ceprav Devovo delo, kar se tiče kvalitete, nima skoraj nobene vrednosti, je vendar važna postava v naši literarni zgodovini. — Bil je mož, ki se ni samo vklebil v ozke samostanske stene, ampak je s širokim razumevanjem spremljal življenje izven njega, imel smisel za reforme cesarja Jožefa, a kar je za nas predvsem važno, tudi za slovensko posvetno pesem. — Pohlinovala slovnica (1768) s skromnim delom o poetiki, ga je napočila, da je začel resno misliti na ustvaritev prvih slovenskih posvetnih pesmi. In zato moramo imenovati njegove »Pisanice« (1779-81), ki so izšle v treh zvezkih (četrti je izšel v rokopisu) — prvo osnovo slovenske posvetne pesmi in njega prvega slovenskega verzifikatorja, ki je dal pobudo in zgled Vodniku, da je na tej skromni osnovi lahko napisal tudi prvo slovensko kvaliteto pesem. — Zanimivo je tudi, da je v III. zvezku Devovih »Pisanic« izšel, seveda se v začetni obliki, Vodnikov »Zadovoljni Kranjec«.

Ce danes gledamo na Deva, moramo poleg njegovih pesniških poizkusov in prvega teksta slovenske opere Belina poudariti predvsem njegov drzen poizkus, dokazati, da je tudi slovensčina zmogla in dovolj bogata, da se v njej izražajo vse vrste misli in čustev, in to v najtežji obliki — v pesmi. Zaradi tega so »Pisanice« v razvoju slovenske pismenosti dokument in Devova smrt moment, ko je moral pesnik zapeti: »preneha petje u Emon' začeto.«

Ljubljana danes

Koledar

Danes, sobota 7. novembra: Engelbert.
Jutri, nedelja 8. novembra: Bogomir.

Nočno službo imajo lekarnice: mr. Sušnik, Marjini trg 5; mr. Kuralt, Gosposvetska cesta 10 in mr. Bohinec ded., Rimska cesta 31.

DRAMA: »Kvadratura kroga.« Izven
OPERA: »Botra smrt.« Premierski abonma.
KINO MATICA: »Poslednji akord.«
KINO SLOGA: »Garcia.«
KINO UNION: »Vesele žene Windsorske.«

KINO UNION
Premiera! LEO SLEZAK kot Faletaf

Vesele žene windsorske
MAGDA SCHNEIDER - IDA WUBST

KINO SLOGA
Epopeja junaštva z WALLACE BERRYjem
GARCIA
(v nemškem jeziku)

KINO MATICA
Poslednji akord
LIL DAGOVER - WILLY BERGEL
MARILJA PL. TASNADY

PREDSTAVE OB 16.15 URU 21.15 URU
NEDELJNIM 15.15 URU 21.15 URU

Koncerti ljubljanskih pevskih zborov, združenih v Hubadovi župi JPS v počastitev 70-letnice našega pevskega očeta Mateja Hubada, bo v ponedeljek, dne 16. novembra t. l. v veliki dvorani Filharmonične družbe na Kongresnem trgu. Vsi naši pevci, vse naše pevke tekmujejo, kako bi s pesmijo, ki ji je Hubad služil vse svoje plodono življenje, dali izraza hvalečnosti svojemu ljubljensku mojstru. Ne dvomimo, da bo tudi Ljubljana kot naš narodni glasbeni center to idealno prizadevanje pevskih zborov upoštevala in razgrabila vstopnice, ki bodo na prodaj v Matici knjigarni, pa jih bodo člani družtev tudi sami vsem častiteljem našega zborovega petja in mojstra ponudili. Filharmonična dvorana mora biti ta večer nabito polna!

Beethoven in Smetana, z njima naš Škerjanec, so zastopniki na sporedu prvega letošnjega komorne koncerta v veliki Filharmonični dvorani, ki ga izvaja v petek, dne 13. t. m. znameniti Godalni kvartet iz Dresdona. Člani tega kvarteta so v resnici umetniki po božji volji. Kdorkoli je še kdaj posetil njihov koncert, je bil pridobljen in vsakdo čudi za nekako svojo dolžnost, da ponovno posluša odlično izvedbo glasbenih del, ki jo podajajo v nedosežno dovršeni obliki 4 umetniki iz Dresdona. Najboljša izvedba prvovrstnih umetnikov del zasluži pač vse naše zanimanje. Predprodaja vstopnic po običajnih koncertnih cenah od 30 Din navzdol v knjigarni Glasbene Matic. Začetek koncerta je izjemoma ob pol 20. uri.

Učni tečaj za dijake in dijakine srednjih in meščanskih šol so na Zrinjskega cesti 8, zraven državne realne gimnazije na Poljanski cesti Poučujo se vsi srednješolski predmeti. Posebni tečajji za privatiste in kandidata za nižji in višji tečajni izpit. V posebnih urah temeljita priprava za šolske naloge. Informacije dnevno od 10. do 12. ure Zrinjskega cesti 8 pritičije.

O berlinski olimpijadi bo predaval nocoj ob pol 9. uri v dvorani Akademskega doma ra. Miklošičevi cesti 5 prof. Marjan Dobovšek. Predavanje bodo pojasnjevale originalne skiptične slike. Predavanje priredi Akademski športni klub, Vabljeni starešine, akademiki in srednješolci.

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani

DRAMA

Začetek ob 20 uri

Sobota, 7. novembra: »Kvadratura kroga. Izven.

OPERA

Začetek ob 20 uri

Sobota, 7. novembra: »Botra smrt.« Premierski abonma.

Nedelja, 8. novembra ob 15. uri: »Dvojno knjigovodstvo.« Izven. Znižane cene. — Ob 20. uri: »Mala Floramye.« Izven. Znižane cene.
Ponedeljek, 9. novembra: Zaprt.

Diplomatska borba na kurjem

Včeraj so na Vodnikovem trgu podrli peto barako

Ljubljana, 7. novembra.

Na Vodnikovem trgu, kjer se vsak dopoldne zgrinja okrog stojnic ves ljubljanski gospodinjstvi svet, so se v zadnjem času odigrali dogodki, ki niso mogli uiti opazovalčevemu očesu. Veliko pa je bilo tudi prav vidnih sprememb, ki so bile vse v zvezi z ureditvijo trga. Povprečen opazovalec bi mislil, da je stvar enostavna: če zmanjkuje na trgu prostora, prestavimo stojnice; če kvarijo stojnice lice trga, jih enostavno poderejo; če zastira ena stojnica drugo, jih prestavimo itd. itd. Le prizadeti, ki imajo s to stvarjo opravka vedo, koliko borb, pravicah diplomatskih bitk je treba za vsako tako akcijo na našem trgu.

Eldorado za žeparje

Vzpored z mestno tržno lopo ob Mahrovi hiši je stalo nekaj mesarskih stojnic, ki so bile vse prej, kakor v okras trgu. Te stojnice so silno kvarile lice trga, dalje so skoraj popolnoma zastirale tržno lopo ob Mahrovi hiši, v kateri plačujejo najemniki 100 do 150 Din mesečno najemnine, povrh pa je tu ob tržnih dneh primanjkovalo prostora za prodajo jajc in perutnine. Na kurjem trgu je bil zato včasih tak dirindaj, da je bilo človeka strah stopiti med to prelivajočo se množico. Ljudje so se prepirali in vlekli pri nakupovanju iz žepov denarnice, kar je pomenilo pravi eldorado za žeparje. Največ žrtev je padlo v roke žeparjem ravno na tem delu trga.

V skladišča spremenjena tržna lopa

Tržne lope ob Mahrovi hiši so bile zgrajene vsekakor za — trgovanje. Temu namenu pa dolgo niso ustrezale, ker jih nihče ni hotel vzeti v najem. Mesarske stojnice so namreč lopo popolnoma zastirale tako da jih je moral tržni urad enostavno spremeniti v — skladišča. V teh lopah so imeli torej svoja skladišča razni trgovci. Kakor vemo, se skladišča prav redko zračijo, zato se je tudi v te, v skladišča spremenjene tržne lope naselila vlaga in smrad, z njo pa prodajanje trga. Tla so že popolnoma segnila in v nekaterih lopah so jih morali popolnoma obnoviti. Razmere na trgu in v lopah so bile torej take, da so naravnost kričale po remeduri.

Baraka padala za barako

Ta remedura je končno tudi prišla. Mestni tržni odbor je nekako začetkom septembra sklenil, da bo odstranil začasno vsaj prvih pet mesarskih stojnic, ki stoje pred lopo. Ostale bi potem še tri take barake, ki ne zastirajo toliko mestne tržne lope, ker imajo vmes dva večja prehoda. Tudi zunanost teh treh barak bi še nekoliko odgovarjala zaslišenemu okusu. Vse je šlo v redu: mesarjem, ki so prodajali v teh stojnicah so odkazali druge prostore, in tako je padla baraka za barako dokler niso našli na — peto barako.

Za 500 Din in 30 kg mesa

Ta peta baraka je bila last neke vdove po mesarju. Ona — sosedni tržni pravijo, da na pritisk sorodnikov — ni hotela pristati na to, da se baraka podre, čeprav ni sama izvrševala mesarske obrti. Počasi pa je prišlo na dan: dočim je ona

plačevala za prostor, kjer je stala stojnica, letno menda okrog 200 Din, je ta prostor s stojnico odajala v podnajem in sicer za nič več in nič manj kakor za 500 Din mesečno. Povrh pa je moral mesar, ki je imel stojnico v podnajemu, dati še vsak dan kilogram mesa. Petkrat v tednu goveje, dvakrat pa telečje. Mesečno je torej znašala ta najemnica: 500 Din v gotovini, 20 kg govedine in 10 kg telečje. Sosedni tržani so večkrat videli postavnega gospoda, ki je prihajal po tisto kilo mesa. Če ga pa ni bilo, je odnesel meso gospodu na dom mesarjev pomočnik. Pri vsej stvari je bilo sploh najbolj zanimivo to, da meso ni šlo k lastnici stojnice, marveč k njenim sorodnikom.

Revolucija na trgu

Ko je imenovana lastnica zvedela, da bo tudi njena stojnica padla, je nastal pravi dirindaj. S svojim sorodstvom je pokrenila pravo diplomatsko akcijo da bi to namero preprečila. Ko je bilo z vsemi ostalimi prizadeti mesarji povabljen na tržni urad, kjer so jim sporočili sklep, da se bodo stojnice odstranile in kjer so se morali prizadeti izjaviti, ali reflektirajo na druge prostore, je iz mestne pisarne prihitela na trg, kjer je dvignila pravo revolucijo: to da ne gre, da bi občina kratkoročno odstranila stojnice; mesarji in najemniki na trgu naj se dvignejo kot en moč proti tržnemu režimu in naj začno neizprosno borbo za svoja dosedanja mesta. Ta revolucija pa ni bila prav nič pogubonosa, ker je divjala samo tam, kjer je bila gospa. Za žrtev svojih besed pa si je izbrala tržnega inspektorja, ki da je vsemu kriv.

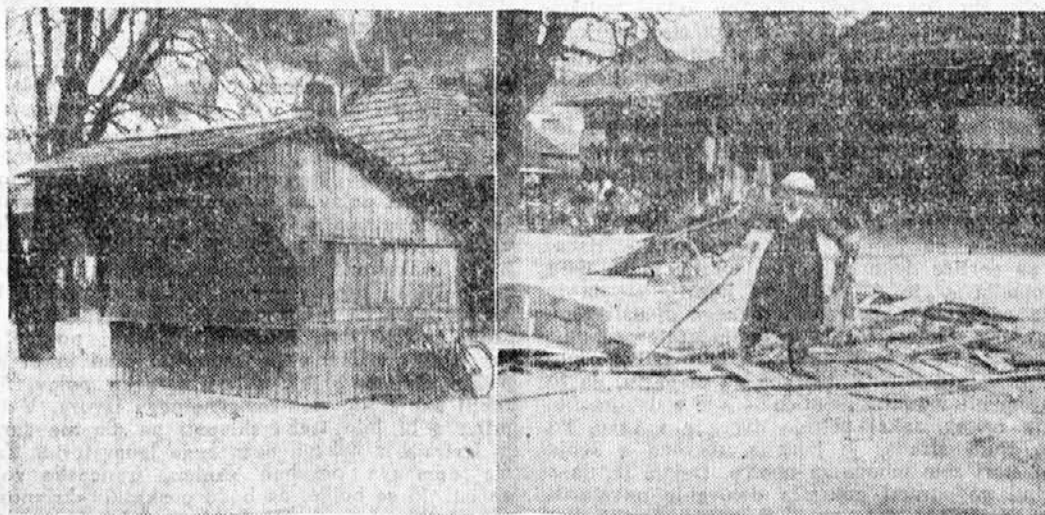
Na trgu je vladala tedaj splošna veselost, ker so se gledalcem nudili zabavni prizori.

Prei vir dobička - predvčerašnjim osamljena in zapuščena -

Gospa in sorodstvo so obetali tedaj res neizprosno borbo: naj gre stvar tudi do občinskega sveta, naj bo kakorkoli, naj stane kakorkoli — stojnica bo ostala. Tako so zatrjevali in menda potem tudi res napravili vse te korake. Toda stvar se je obrnila čisto drugače: mesar ki je imel prej stojnico v podnajemu za 500 Din in 30 kg mesa mesečno, si je malo premislil in ni več pristal na to, da bi še naprej plačeval tako visoko podnajemnico. Prosil je za lasten prodajalni prostor v tržni lopi in — zapustil svojo najemodajalko. Ker ta obrti ni sama izvrševala, drugega podnajemnika pa ni bilo, je ostala stojnica prazna. Lastnica jo je zaklenila. Od tedaj naprej je bilo na trgu prav čudno: sredi dirindaja na kurjem trgu je stala osamljena in zapuščena mesarska stojnica, nekaj tako dober vir dohodkov za podjetno gospo in njeno sorodstvo.

- včeraj podrt

Stvar se je končala prav na kratko padla je neizprosna odločba, da mora pasti tudi ta baraka. Včeraj dopoldne je bilo z barako zadnje dejanje: pojavili so se tesarji in ni bilo dolgo, ko je ta baraka sledila svojim štirim predhodnicam — v ruševini. Danes ima trg že lice, kakor ga mora imeti. Sosedni tržni ljudje pravijo, da stojnice, ki bi zapustile za seboj tako znamenito zgodovino, na trgu se ni bilo...

Predvčerašnjim in včeraj na enem in istem mestu.

Dve, tri za smučarje

Ze 30 let izhaja nemška smučska revija »Der Winter«. Od vsega začetka jo urejuje priznani smučski strokovnjak in pisatelj C. J. Luther. Mi bi bili zadovoljni, če bi imeli vsaj strokovni listič, ki bi nas v času sezone bodril in družil k skupnemu delu za razmah slovenskega zimskega športa.

Prve smučske tekme v letošnji sezoni so priredili na Hochkönig. Poročajo, da so bile snežne razmere idealne. Temperatura —2°. Proga za tek je znašala 7 km, skoki pa so se vršili na mali skakalnici. Nastopili so tudi naši znanci iz Planice, in sicer je dosegel Josef Bradl tretje mesto v teku, Gregor Höll pa prvenstvo v skokih. Skočil je 27,29,5 in 29 metrov.

Skandinavci proti Fisi. Poročali smo že, da sta si Fisa (Mednarodna smučska zveza) in MOK (Mednarodni olimpijski komite) v laseh radi amaterskega vprašanja. MOK pripušta k olimpijskim tekmam le amaterje, Fisa pa zahteva, da se tudi smučskim učiteljem prizna amaterstvo. Nepopolnost je na obeh straneh tako odločna, da se mednarodni faktorji resno bojijo, da bodo onemogočene bodoče zimske olimpijske igre. Radi tega so sklicali Norvežani posebno smučsko konferenco v

Oslu, katere so se udeležili poleg Norvežanov tudi zastopniki Fincev in Svedov. Tu so sklenili, da se bodo skandinavske smučske zveze postavile na stran MOK in zahtevale, da se spoštujejo olimpijska amaterska pravila. Tako bo imela Fisa na kongresu v Varšavi nedvomno težko stališče, ker je verjetno, da bodo tudi druge države na strani Norvežanov, Fincev in Svedov. S sklepom v Oslu je zmanjšana nevarnost, da bi se bodoča zimska olimpijada onemogočila.

Smučske učitelje bodo uniformirali. Italijanska smučska zveza je sklenila, da bo že za letošnjo sezono predpisala posebne uniforme za smučske učitelje. Poleg tega je sklenila, da se bodo morali vsi smučski učitelji udeleževati športnih tečajev, katere bo prirejala fašistična visoka šola za telesno vzgojo in Rimu.

Odlične trenerje si je oskrbela Italijanska smučska zveza za sezono 1936-37. Za alpsko kombinacijo so najeli Tirolca Leona Gasperla, za skoke Norvežana Olaf Ullanda, za smučske teke Finca Saresa in kot generalnega zvezinega trenerja Norvežana Petra Kjelberga. Kjelberg bo imel posebno nalogo, da bo potoval po smučskih centrih in iskal nove talente za zimsko olimpijado leta 1940.

Požar pri Celju

Celje, dne 6. novembra.

Danes okrog 1. ure popoldne je izbruhnil iz dosedaj še neznanih virov v hiši št. 193 na Zg. Hudini, ki je last g. Alojzija Raka, posestnika in sodarja, požar, ki je kmalu objel vso hišo. Hiša, ki je bila lesena, se je med požarom sama zrušila in popolnoma pogorela. Pogorelo je vse, kar je bilo v hiši, t. j. sodarsko orodje, poljski pridelek, razna obleka itd. Zgorelo je tudi nekaj pohištva, nekoliko so ga pa pravočasno rešili. Požar je opazil domači sin, ki je nato obvestil o tem očeta. Kako je požar nastal, ni znano. Na kraj požara sta prišli požarni brambi iz Celja in Gaberja, ki sta pa mogli požar samo omejit, ker je bil ogenj medtem že opravil svoje delo. Lastnik je bil zavarovan pri zavarovalnici Slaviji za 20.000 Din.

Od tu in tam

Notranji minister dr. Anton Korošec se je nekaj dni mudil v Mariboru in konferiral s svojimi političnimi prijatelji.

V Ljubljani živeči Hrvatje ustanavljajo svoje organizacije. Pred nedavnim so ustanovili podružnico prosvetnega združenja »Napredak«, sedaj so pa ustanovili tudi podružnico »Hrvatskega Radiša« za gospodarsko vzgojo mladine in za vzgojo organizatorjev.

Na eno leto zapora, pa tudi to le pogojno, je znižalo apelacijsko sodišče znanemu golmanu belgrajskega BSK, Franu Glaserju, kazen, na katero je bil obsojen, ker je porinil svojega prijatelja v vodo, da je utonil. Prvo sodišče ga je obsodilo na dve leti ječe brezpojnjo.

Včeraj so se v Belgradu sestali voditelji srbskega dela združene opozicije Ljuba Davidović, Joca Jovanović in Miša Trifunović. Skušali so spraviti v sklad svoja gledanja na vsa notranje-politična vprašanja, zlasti pa na hrvatsko vprašanje. O tem bodo izdelali pismeni predlog, ki ga bodo smatrali za osnovo k nadaljnjim pogajanjem z dr. Mačkom. Baje so belgrajski opozicionaleci vendar po dolgih mesecih in pogajanjih prišli do tega, da so se v tem sporazumeli.

V nedeljo bodo občinske volitve v drinski banovini. Volitve bodo v 440 občinah. List pa je vloženih 1017, od tega je list JRZ 654, združene opozicije 150, zemljoradnikov 41, JNS 34, Hodjera 4, HSS 30, neopredeljenih 89, Ljotića 4, kmečkega pokreta 8. V 150 občinah pa JRZ nima protiliste. Pravijo, da bo JRZ odnesla 75% vseh občin.

Po vseh banovinah se bodo še ta mesec zbrali banški sveti in bodo razpravljali o banovinskih proračunih. Ko bodo ti končali svoje delo, se bodo začela razpravljanja pri finančnem ministrstvu.

15. decembra bodo občinske volitve v dunavski banovini (Vojvodina). Ljotičevići si mnogo obetajo. Pravijo, da bodo pri teh volitvah dobili 150 občin.

V Sarajevu so imeli sestanek bosanski JNS-ari, da so naglasili, da niso ne fašisti, ne polovici temveč oblastiteljni stremuhi. Med to pisano družbo je bil tudi poslanec Srpk Vukanović, ki se je posvetil zagovoru Boška Jevtića in njegovega nacionalizma ter napadal Katoliško akcijo, češ da dobiva svoja navodila iz Rima in ne iz Belgrade. Pohvalil pa je srbskega patrijarha... In vsa Jugoslavija je vztrpela ob ugotovitvi, da je država v nevarnosti, ker je JNS odstranjena in potisnjena ob zid. Vsaj tako pravi njihova zaključna resolucija.

Spor med zagrebško zdravniško zbornico in okrožnim uradom za zavarovanje delavcev — še traja. Zdravniška zbornica je namreč prepovedala svojim članom, da bi se poteževali za dve razpisani zdravniški mesti na okrožnem uradu, ker da so tam take razmere, pri katerih zdravnik ob vršenju svojega posla sploh življenja ni varen. — Dogodilo se je namreč zdravniku rentgenologu okrožnega urada, da so mu morali odrezati roko, ki si jo je poškodoval pri svojem delu. Okrožni urad pravi, da zdravniška zbornica nima pravice prepovedovati svojim članom kompetiranje za mesta pri zavodu. Vendar pa je treba počakati na stališče zdravnikov, ker sta doslej ostala brez odziva kar dva razpisa okrožnega urada.

Poleg »Uranije« je obstojal v Zagrebu še drug podojen zavod, namreč »Zavod za nameščanje hišnih in obrtnih nameštencev«. Vodili so ga isti goljufi kakor »Uranijo«. V to zadruho so nabirali vpise služkinj, pomočnikov in drugih revnih slojev, ki so morali plačevati mesečno po 5 dinarjev članarine. Pod tem okriljem pa so javno nabirali tudi prostovoljne prispevke za pomoč brezposelnim obrtnikom.

Slavno stolno cerkev v Diakovem, ki jo je postavil pokojni škof Juraj Šrossmayer, je pred tremi leti poškodoval požar. Zgorele so orgle, poškodovane pa so bile tudi vse freske in ostala slikarstva. Pred dnevi so pa postavili nove orgle, ki jih je zgradil Slovenec, strokovnjak Franc Jenko iz St. Vida nad Ljubljano. Stale so visoko vsoto 700 tisoč dinarjev, čemur pa odgovarja njihova izredna velikost. V nedeljo bodo orgle posvečile, nato pa bo koncert, na katerem bo igral tudi dekan stolnega kapitlja v Ljubljani kanonik dr. Kimovec.

Pri Zagrebu živi na samotnem gradu stara aristokratska rodbina, ki je pred dvajsetimi leti pomenila mnogo, mnogo več kakor pa danes. Od vse velike rodbine sta ostala v gradu le še star gospod in njegova žena. Zivela sta sama za sebe in se vsa leta sploh nista pokazala med ljudmi. Ta dva starca pa si je privoščil neki mladenič, ki se je znal dotihotapiti do njih in jim obljubil, da jih bo pozdravil z neko čudežno vodo, ki so v njej namočena posebna naravna zdravilna zelišča. Povedal je še, di dela to zdravilno vodo neka čarovnica. Za plačilo pa ni treba drugega, kakor nekaj predmetov, ki so jih njihovi predniki imeli najrajši. Oba starca sta bila tako babjevna, da sta nasleda mlademu goljufu in mu izročila vse dragocene predmete, kar jih je bilo v hiši. Mladenec je bil potegnil neznankom, zdravilo pa je bilo le navadna voda, kateri je bilo primešane nekaj barve. Čeprav sta bila stari grof in grofica tako opeharjena, vendar nista hotela goljufje prijaviti oblastem, da bi se jima javnost ne smejala.

Problem poljskih delavcev postaja v donavski banovini vse težji. Socialni oddelek banske uprave v Novem Sadu je v zvezi s tem dobil nalogo, da izdela preko zime načrt o poljskih delavcih. Ta načrt bo nato banska uprava predložila ministrstvu socialne politike, da ga pregleda in odobri.

Izvozniki lesa so se začeli pritoževati nad odrejanjem dovoljenj in količin, ki jih bodo dobili za izvoz mehkega lesa ne samo v Italijo, temveč tudi v vse druge države. Izvozniki zahtevajo, da mora ostati v veljavi svobodna konkurenca za vso trgovino z lesom, prav tako z mehkim kakor s trdim, ki pa pri tem zaenkrat še ni prišel v razpravo.

V Čakovcu sta dva stražarja tožila občino za svoje plače, ker ju okrajni načelnik ni pustil, da bi nastopila svojo službo, čeprav ju je mestni svet sprejel. 1. januarja lanskega leta sta novo imenovana stražarja prišla v službo, a okrajni načelnik ni hotel razrešiti prejšnjih, niti sprejeti novih, čeprav je sklep mestne občine potrdila tudi banska uprava. Stražarja pa sta se obrnila na sodišče in pravdo dobila. Obema mora občina izplačati izgubljene plače, sama pa ima pravico, da vse stroške, ki jih je imela s pravdo, izterja od samovoljnega okrajnega načelnika. — Ena od mnogih slik pod režimi JNS.

Letalski zmagovalec Atlantika - ljubljene Anglije

Najhitrejši skok čez morje

Jim Mollison, svetovno znani letalec, je star šele trideset let in je Škot. Ze štirikrat je preletel severni Atlantik s časom trinaestih ur in sedemnajst sekund je napravil najhitrejši skok čez široko vodo. Od enega morskega obrežja do drugega je rabil samo deset ur. Zanimive so podrobnosti njegovega zadnjega prekomorskega poleta.

Vremenske napovedi za ta njegov polet niso bile najboljše. On sam pravi: »Če bi poslušal neugodna poročila in opozorila vremenskocev do konca, potem bi skoraj gotovo nikdar ne bil preko oceana.« Če ima Jim Mollison, ki brani toliko svetovnih rekordov, ta svoj polet za svoj najhujši polet, potem to že nekaj pomeni. Iz svojega sedea na vsej poti ni videl niti enega parnika, ne tovarnega ne osebnega. Samo mesec je bil njegov sončnjak, dokler ni odkril nek svetilnik, ki je moral stati gori nekje na Irskem. Nekaj ur pozneje je Jim že stal na letališču v Croydonu poleg svojega stroja. Neštevilni prijatelji so ga obdajali in čestitki ni bilo ne konca ne kraja. Najvselejši in najzadovoljnejši med vsemi je bil seveda Jim sam; saj je posekal prav vse dotedanje rekorde.

Letalski rekordi - družinska zadeva

Kdor bi mislil, da so Mollisona napočili s tega poleta zmutili in da za dalje časa ne bo podvzel nobenega poleta, je na krivem potu. Komaj si je dobro oddahnil, že pripravlja nov načrt. V najbližji bodočnosti hoče postaviti nov rekord v letu do Kapstadta. Letalski rekord Anglija-Južna Afrika je v ostalem nekaka družinska zadeva Mollisona in njegove žene. Marca leta 1932 je prekosil »ona« do tedaj najhitrejši polet na tej progi ter postavil nov čas s štiri in tritret dnevom. Letos maja je »ona«, letalčeva žena Amy, prekosila ta »njegov« rekord s tem, da je postavila nov čas: tri dni, šest in pol ur. Med tem, ko mora »ona« počivati radi poškodbe, ki jo je dobila pri nekem drugem rekordnem poizkusu, hoče »ona« spraviti z novim poletom v Južno Afriko čas za polet na minimum.

Od vojaškega letalca do svetovnega rekorderja

Jim Mollison je bil najprej pet let v službi angleškega letalstva. Nato si je pridobil ime vztrajnega letalca s poletom v Avstralijo, kamor je rabil osem dni in 14 ur. To je bilo avgusta leta 1931. Drugi rekord je postavil pri poletu med Anglijo in Brazilijo. Rabil je za to pot tri dni in 10 ur.

Tudi prvi prekomorski polet, ki ga je podvzel čez severni Atlantik v vzhodno-zahodni smeri, predstavlja enega od najsijajnejših Mollisonovih uspehov.

Rešitev pred povodnjico ob reki Temzi na Angleškem, ki se je razlila čez bregove.

Mollison — »ona« in »ona« — veljata v Angliji za nekaka narodna junaka. Vsak praznik v družini, pa naj bo to god. rojstni dan, obletnica po-

Najpopularnejši angleški sodnik priznava pravico časnikarski kritiki

Iz Londona poročajo o prav zanimivem primeru, do katerega je prišlo pred londonskim sodnikom Sveefgom. Ta sodnik je — tako pravijo listi — eden od najpopularnejših angleških sodnikov. To predysem radi svoje hitre odločitve, ki skoraj vedno drži tudi v višjih instancah. Pri nekem procesu je ta sodnik pred nedavnim vzel v zaščito angleški tisk. To se je zgodilo tako-le:

Nek znan in zelo razširjen londonski ilustriran list je v svoji mondenski rubriki objavil poročilo o banketu, ki ga je priredila ameriška milijon-

Prizor z ulice v Bagdadu, glavnem mestu Iraka, v trenutku ko so čete generala Bekr Sidkyja vkorakale v mesto in strmoglavile predsednika vlade generala Yasin el Hashimija.

narka Nora Albertini. Ilustracija je poročala o tem sledeče:

»Ameriška milijonarka Nora Albertini je priredila večerjo za 500 povablencev, ki je stala 250.000 din. Med večerjo so popili nič manj kakor 600 steklenic šampanjca. Dvorana je bila dekorirana na najrazkošnejši način, a gospa Albertini je nosila na sebi nakit, ki je predstavljal milijonsko premoženje. Nastavila je tri detektive, ki naj bi preprečili vsak poizkus tatvine.

Vse to se je zgodilo v času, ko tisoči ljudi nimajo kaj jesti. Mož te dame, katerega premoženje se je tako neusmiljeno razmetavalo, se banketa ni udeležil. On sam potroši celo leto toliko, kolikor je bilo izdano za ta banket. On tudi sicer ne kaže nobenega zanimanja za take prireditve. Toda manja dame po takih zabavah je bila zadovoljena in svet je mogel zvedeti za novo senzacijo.

Radi tega poročila je gospa Albertini list tožila radi klevete ter zahtevala zadoščenje v obliki denarne odškodnine. Spor je moral rešiti sodnik Sveefg.

Pred sodiščem je gospa Albertini priznala, da je povabila na banket tudi predstavnike tiska. Kar pa se tiče dekoracije po dvorani, ki se listu ni dopadla — je Albertinijeva izjavila — da je hotela napraviti popluna nega nekega gledališkega dekoraterja. Hotela je, da bi ta dekorater vzbudil pozornost nase s tem, da je za tako odlično publiko krasno dekoriral dvorano na ta način, da jo je spremenil v tuninsko ulico — vse z dekoracijo.

Na očitke, zakaj prireja dvorane v času, ko toliko ljudi strada, je izjavila, da ona s svoje strani stori zelo mnogo za ubože. Dejala je, da z velikimi podporami omogoča delovanje nekaterih humanih društev, čeravno bi ji tega v Angliji kot Američanki sploh ne bilo treba delati.

roke, ali karkoli, praznuje ves angleški športni svet. Pravijo, da sta si pridobila tako priljubljenost s tem, ker s svojimi poleti nista nikdar delala nobene reklame in nikdar nista proslavljala sama sebe. Kljub temu, da živimo v dobi neprestanega napredka, ko klonejo pred novodobno tehniko najhujši in do nedavna neresljivi problemi, predstavljajo uspehi Mollisonovih nekaj, česar doslej nihče ni dosegel. Kajti v času od zajtrka do večerje preleteti ogromno vodovje — to je tudi za dobo tehniške stvar, pred katero mora vsakdo ostrmeti.

Končno je glede vprašanja skromnosti svojega moža potrdila, da on sploh ni prijatelj elegancije in luksuza.

Sodnik je izdal sodbo, ki štiti pravico do javne kritike. Sodba se glasi:

»Ker je gospa Albertini na svojo večerjo povabila tudi predstavnike tiska, se je s tem sama izpostavila kritiki, do katere ima pravico vsak Anglež, v kolikor ta kritike ni zlobna in ne predstavlja klevete. Iz inkriminiranega poročila se ne vidi, da je bil odgovorni poročevalec netočno ob-

Novi avstrijski podkancler, vrhovni poveljnik avstrijske milice Ludwig Hugerth.

Prazna vera

Razširjen pariški večernik prinaša že več mesecev čuden oglaš. Neki prebrisane prodaja obsejajsko vrv, »ki zajamčeno prinaša srečo«. Poročevalec, ki se je zanimal za uspeh kupčije, ni mogel veliko zvedeti. Trгоvec mu ni izdal svojega vira. Povedal je samo, da se kupčija dobro razvija. Kos vrvi stane 20 frankov. Najbolj zanimivo je, da ne zahtevajo kupci jamstva za kakovost blaga. Odštejejo denar in verujejo trgovcu, da res izvira vrv od obesa.

Radio

Programi Radio Ljubljana

Sobota, 7. novembra. 12. Plošča za ploščo, pisana zmes pesmic veselih in godbe za ples. — 12.45 Vreme, poročila. — 13. Cas, spored, obvestila. — 13.15 Plošča za ploščo, pisana zmes pesmic veselih in godbe za ples. — 14. Cas, spored, obvestila. — 14.15 Plošča za ploščo, pisana zmes pesmic veselih in godbe za ples. — 14.45 Pomen rudarstva za našo narodno gospodarstvo (gosp. ing. Viktor Gostiša). — 15. Cas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 15.30 Nacionalna ura: Religiozni duh naše sodobne poezije (dr. Stojanovič iz Belgrada). — 15.50 Pregled sporeda. — 20. O zunanji politiki (urednik gosp. dr. Alojzij Kuhar). — 20.30 Koroške narodne pesmi (oktet iz Roža). — 21.10 Godbe na pihala (plošče). — 21.30 Domači zvoki (Radijski orkester). — 22. Cas, vreme, spored, poročila. — 22.15 Radijski orkester.

Drugi programi

Sobota, 7. novembra. Belgrad I: 19.50 Umetniški večer. — 22.20 Radijski orkester. — 23. Plesne plošče. — Belgrad II: 19. Jugosl. skladatelj Josip Slavenski (Svare). — Zagreb: 20. Koncertni večer. — 22.30 Laska glasha. — Dunaj: 20.25 Pester večer. — 22.50 Plesna glasha. — 24. Ciganska glasha. — Trst-Milan: 20.40 Operni koncert. — 22.05 Orgle. — Rim-Bar: 20.40 Igra. — 21.10 Simfonični koncert, nato plesna glasha. — Praga: 19.15 Laska in plesna glasha. — 20.15 Vojaska godba. — 21. Radijski orkester. — 22.30 Kavarna godba. — Varava: 20. Poljske narodne. — 21. Finski koncert. — 21.35 Popevke. — 22.30 Plesna glasha. — Hamburg: 20.10 Linkejeva burleskna opereta »Gospa Luna«.

Skrivnostni divji ognji

Prebivalstvo francoskega okraja Gor. Savoje bega v zadnjih mesecih čuden pojav. Ponoči začarijo vrhovi dreves v blede plavi luči. Včasih se dvigajo nad gozdom divji ognji, ki se pa nikoli ne ločijo od dreves, a samo se pozibavajo v zraku, kot da bi jih razpihaval veter. Nedvomno v zvezi s tem pojavom je opozorila bližnja vremenska opazovalnica v Glanu na švicarskih tleh francoske oblasti, da opazuje ponoči čudno svetlikanje v zraku nad francoskim ozemljem. Prosila je po možnosti ugotoviti vzroke, ker ni vedela, kako bi tolmačila luč. Francoski strokovnjaki so do sedaj izrazili dve domnevi. Morebiti povzročajo savojško svetlikanje podzemeljski plini in bi bilo potem divjemu ognju sličen naraven pojav. Morebiti pa je luč elektromagnetnega izvora. V tem primeru bi bilo treba sklepati na umetne žarke, ki izvirajo iz nekega neznane laboratorija. Zadnja domneva posebno zanima francoske vojne oblasti, ki se bojijo, da bodo poskušali skrivnostni sovražniki strmoglaviti letala v obmejnem področju.

Hollywood, filmski raj in pekel

»To so stroški in izdatki, ki jih ni mogoče zmanjšati. Te izdatke nam nalaga življenje, katero moramo živeti. Izprašujete, zakaj mi je treba osmih detektivov. Za nič, saj mi nič ne koristijo. Potrebujem in vzdrževati jih moram zaradi gole reklame... Kupovati moram vse, kar je najdražje v opravi in prehrani. Če ne, nisem več na višku mode. Veste, kaj to pomeni za filmsko zvezdo? Saj poznate zgodbo o Charlesu Laughtonu, ki se je tako proslavil s silmom o Henrik VIII.«

»Poznam.« Laughton si je kupil čisto navaden Fordov stolarski avtomobil, ker rad šofira sam. Ko je njegov manager to videl, je naredil skandal. Kaj se to pravi, da se umetnik kakor Charles Laughton vozi v Fordu brez šoferja! Laughton si je ves žalosten moral nabaviti drag Rolls Royce in šoferja v livrji...«

Telefon kliče. Tajnica prime slušalo. »Gospodična je zdoma.« »Kakšna muka je telefon,« mi toži. »Nikdar si ne upam odgovoriti sama. Vsi izsiljevalci in roparji, kar jih premore Amerika, nas zasledujejo po telefonu. Najhujše ropanje pa je tisto, ki si ga dovoljujejo zločinski trgovci. Glavni zakon za naše življenje je, da ne smemo biti umazani. Ta zakon ljudje izkoriščajo in nam prodajajo, kar komu pride na um. Filmski igralec mora kupiti vse. Pred kratkim sem morala vzeti od nekega divjala za letoviško hišico, ki ima samo prtičje...«

Zasmeje se. »Edni dobičkarji v Hollywoodu,« nadaljuje, »edine prave filmske zvezde so managerji. Ti dobe deset odstotkov od vsega, pa naj se zgodi karkoli in žive kakor hočejo, nobena pogodba jih ne veže.« Prižge si novo cigareto. »Nikar ne govori več o Hollywoodu. To je

preveč dolgočasno. Pripovedujte mi, kaj se godi v Parizu...«

Pravi gospodarji Hollywooda Ti prebivajo vsi na boulevardu Sunset, vse njihove pisarne so zbrane v dveh ali treh donebnikih. Ta predel mesta se imenuje Ten Percent Town mesto desetih odstotkov.

Ko stopim v urad enega najbolj znanih filmskih manažerjev, imenujemo ga Burke, se spomnim svojega razgovora z Voigtom, ki mi je rekel, da mora človek postati del Hollywooda, če hoče pisati o njem in o filmu.

Zato sklenem, da se ne bom predstavljal kot časnikar.

Gospodu Burkeju rečem: »Rad bi izvedel, kako človek postane manager. Ali mi lahko daste kake nasvete?«

Burke je majhen, tršat človek z nezdravim naprej štrlečim trebuhom. Nosi stare vrste nanosnik, čez katerega gredo njegovi pogledi kakor čez oviro, na katero se ne splača ozirati.

V njegovi pisarni sta dva telefona in gospod Burke ima navado, da uporablja kar oba hkratu. Gledam ga pri delu, kakor človek gleda gibe žonglerja v cirkusu.

Burke govori zdaj v prvi teloton. »Ne, nemogoče, nemogoče. Sedemsto petdeset dolarjev na teden, saj se šalite. Saj vendar ne morete od umetnika take vrste zahtevati, da bi delal za tako vsoto...«

Potem pograbi drugo slušalo. »Ampak, drago de, sto petdeset dolarjev na teden, to je vendar čudovit zaslužek. Če bi bil jaz vi, bi sprejel. Saj veste, da so filmske družbe letos brez beliča.«

Deset odstotkov na levo, deset odstotkov na desno. Zgrozim se pred to poplavo provizij, ki dežuje na gospoda Burkeja iz dveh telefonov hkratu. Manažer — to se pravi mešetar, kateremu so igralci in družbe izročeni na milost in nemilost. Gospod Burke je središče blaznega kroženja, v katerem se sučejo zvezde, mali igralci, glasbeniki, pisatelji sce-

narijev, krojači, ves hollywoodski narod, ki ne more zaslužiti niti desetih dolarjev, ne da bi od teh desetih spravil enega v žep gospod Burke.

Novo telefoniranje.

Na levi: »Nemogoče, da bi odpotovali v New York. Vi ste otrok. Saj vendar veste, da pričmemo z delom še ta teden, še jutri. Ostanite, to ni samo prošnja, marveč povelje, če hočete sebi dobro.«

Na desni: »Ves sem obupan, dragi moj. Odpotoval je v New York že pred tedom. Kaj hočete, saj ste sami krivi. Takih ljudi, kakor je on, ne smete ugnatavati, kakor delate vi... Če bi ga mogel spraviti nazaj?... Dvomim, toda konec koncev bom pogledal, kaj lahko še naredim, toda samo za to, ker ste — vi...«

Burke se v svojem naslonjaču obrne proti meni in kaže proti meni s svojim svinčnikom, kakor da mi grozi s sulico:

»Mladji smo, vem kaj mislite ta trenutek. Sami sebi govorite: glej ga gospoda, kako si služi zlato kar po kosih. Managerji so kralji Hollywooda. Mladji mož, imate docela prav. Moji tovariši Eddington, Selznick, Orsatti ali Marx ne beračijo po cestah. Selznick ima na primer tristo štirideset varovancev. To mu prinese dvajset tisoč dolarjev na teden. On zastopa Greto Garbo, Marleno Dietrich, Grace Moore. To je izborni hlev.«

»Ali vas lahko vprašam, koliko manažerjev je tukaj?«

»Stopetdeset.«

»In koliko igralcev?«

»Deset tisoč.«

»Dejali so mi, da devetdeset odstotkov od stroškov za sleherni film gre samo za plače. Ali je to res?«

»Da.«

»Pa kljub temu tožite.«

»Toda mi, to je igralci, ne dobimo od tega več kakor dve tretjini.«

»Kako to?«

»Tu so še mehaniki, delavci, tehniki, vsi mogoči ljudje, ki nas pri zaslužku ovirajo.«

»Tudi tega ne razumem.«

»Ti ne potrebujejo nič agentov in nič manažerjev. Od teh torej mi ne zaslužimo nič.«

»Toda od dveh tretjin dobite vendar vse provizije.«

»Saj ne rečem, ni slab zaslužek, toda kljub temu je težak.«

»Težak?« Nalasa se delam nevednega, da bi od tega kračbesedneža izlekel čim več priznanj.

»Biti agent ali manažer Grete Garbo ali katere druge velike zvezde, ni težko.«

Burke se zareži.

»Kaj pa s tistimi neznanimi, ki pridejo prvič k filmu. To, to je pasje delo, v primeri s katerim ni naš zaslužek nič nezaslužen.«

»Jaz bi hotel začeti od kraja vaš posel.«

»To ni slaba misel, če bi dobili v oskrbo same Grete Garbo.«

»V koliko pa je to delo lažje od onega?«

»V toliko, v kolikor se pri velikih zvezdah omejujemo na izkušnje in na običajne stvari.«

»Kaj pri drugih?«

»Hoditi po izvoženi poti ni nič težko, to men- da veste že sami. Preden pa pridete do velikih zvezd, morate prebiti precej težavne stopnje v našem poklicu.«

»Ali bi povedali, kakšne?«

»Take, po katerih ne more priti do uspeha ne lenuh, še manj pa nesposoben človek.«

Telefon spet zvoni.

Na levi:

»Ne dragi moj, menim, da je nemogoče, da bi mogel dobiti posla za vlogo nemškega profesorja v tem filmu. Tudi v nobenem naslednjem ne. Pravi- te, da prav tako dobro igrate tudi ruske prince... Bežite, bežite, ruske prince igra danes vsak bedak... No, navsezadnje, bomo videli.«

Burke obesi slušalo in pritisne uho na desni telefon.

(Dalje.)